

HRVATSKO
KATOLIČKO
SVEUČILIŠTE
ZAGREB
UNIVERSITAS
STUDIORUM
CATHOLICA
CROATICA
ZAGREBIA

Detaljni izvedbeni plan

Akademska godina:

2024/2025

Semestar:

Zimski

Studiji:

Povijest (R)

Povijest (dvopredmetni)

(R)

Godina studija:

3

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU

Naziv kolegija: Starovjekovna povijest

Kratica kolegija: 2POVP5-1

Status kolegija:

Obvezni

ECTS bodovi: 8

Šifra kolegija: 201037

Preduvjeti za upis kolegija: Nema

Ukupno opterećenje kolegija

Vrsta nastave

Ukupno sati

Predavanje

60

Seminar

15

Mjesto i vrijeme održavanja nastave: HKS – prema objavljenom rasporedu

II. NASTAVNO OSOBLJE

Nositelj kolegija

Ime i prezime: Bilić-Dujmušić Siniša

Akademski stupanj/naziv:

Izbor: izvanredni profesor

Kontakt e-mail:

sinisa.bilic-dujmusic@unicath.hr

Telefon:

Konzultacije: Prema objavljenom rasporedu

Suradnici na kolegiju

III. DETALJNI PODACI O KOLEGIJU

Jezik na kojem se nastava održava: Hrvatski

Upoznavanje s počecima ljudskog razvoja i ranim stadijima kulture. Utemeljenje civilizacijskog razvoja na Bliskom istoku, te geneza ranih društava s državom. Upoznavanje s uvjetima i okolnostima koji karakteriziraju opće stupnjeve evolucije, posebno sjedilaštvo i neolitizacija, te nastanak složenih i stratificiranih društava i gradskog života. Na primjeru ranih povijesnih žarišta Bliskog istoka (u Aziji i u Egiptu) stječe se uvid u razvoj koji se zbiva neovisno i drugdje. Osobito se nastoji pokazati značaj bliskoistočnog razvitka za razvoj susjednih dijelova Sredozemlja (egejski prostor brončanog doba). Oblikovati valjanu predodžbu o tijeku grčke i rimske povijesti, značajkama antičkih društava i o njihovu civilizacijskom prinosu, o specifičnoj izvornoj građi i načinu rada na njoj, te o razvitku historiografije u klasičnoj starini. Uvod u poznavanje izvora za antičku povijest.

Prapovijest i problemi primitivnih društava. Razvoj ljudske vrste. Prapovijest i problemi primitivnih društava. Najstariji stupnjevi kulturnog razvitka i lovačko-sakupljačke zajednice. Geneza zemljoradničkih i stočarskih kultura. Pregled razvitka azijskih bliskoistočnih civilizacija. Pregled razvoja na području plodnog polumjeseca. Mezopotamija u 5. i 4. tisućljeću pr. Kr. – geneza stratificiranog društva, grada i države. Ranodinastičko i akadsko doba; III. dinastija Ura. Promjene na Bliskom istoku oko 2000. g. pr. Kr. Babilonija u 2. tisućljeću. Mala Azija i područja Sirije i Palestine u 2. tis. pr. Kr. Egipat. Egipat kao autonomno civilizacijsko žarište. Egipat do kraja Stare države. Srednja i Nova država. Društvena organizacija faraonskog Egipta. Egipatologija. Bliski istok između 1200. i 500. g. pr. Kr. Kontinuiteti (Egipat, Babilonija, Asirija) i promjene na prijelazu iz 2. u 1. tisućljeće (željezo, alfabet, karavanski promet na devama i novi značaj nomadizma). Novi narodi: Iranci na istoku, Aramejci, Feničani, Hebrejci na zapadu. Prikazavši prijelazno vrijeme do početka punog povijesnog doba, grčka povijest se izlaže u sklopu tradicionalne periodizacije: arhaika, klasično doba i helenizam. U žarištu pozornosti je polis kao temeljna politička i društvena zajednica. Počeci prve civilizacije na europskom tlu (3. tisućljeće pr. Kr.). Izvori za grčku povijest, posebno Ilijada. Geografski pregled. Najvažnija arheološka istraživanja. Minojska kultura. Mikenska kultura i mikensko društvo. Trojanski rat. Dolazak Dorana. Tamni period i nastanak polisa. Arhaisko doba. Kolonizacija Sredozemlja. Atena i razvoj demokracije. Atenski zakonodavci. Sparta. Drugi putovi političke evolucije u Grčkoj. Klasično doba. Perzijska opasnost. Uspon atenske demokracije i pomorskog saveza. Peloponeski rat i slom Atene. Kultura i svakodnevni život klasičnog doba. Važnija imena u umjetnosti. Stvaranje kanona antičke umjetnosti. Aleksandrova osvajanja. Raspad Aleksandrovog imperija i nastanak niza novih država. Obilježja helenističkog monarha. Država Seleukida. Ptolomeidska monarhija. Pergam pod Atalidima. Makedonija pod Antigonidima. Grčki savezi: Ahejski i Etolski. Uspon Rođana. Novi duhovni pokreti i filozofije. Umjetnost i znanost helenističkog vremena. Počeci Rima u sklopu italčkog razvoja, s doprinosom grčke kolonizacije i Etruščana. U okviru prikaza rimske republike, središnja tematika je društvena povijest te razvitak institucija, napose prava, pri čemu se naglasak stavlja na uređenje i funkcioniranje republike. Nakon analitičkog prikaza postanka carstva, podrobnije se prikazuju novi aspekti društvenog razvoja, ponajprije u provincijama. Fenomen romanizacije pokazuje se kao skup procesa koji mijenjaju lik velikog dijela Europe, pri čemu se osobit naglasak stavlja na municipalizaciju, ulogu vojske te probleme gospodarstva (zemljoposjed i agrarni odnosi, uloga tržišta i jačanja "naturalne ekonomije", uloga robova, oslobođenika i kolonata). Zaključni dio obuhvaća razdoblje kasne antike, u okviru kojega se obrađuju kristijanizacija, uspostava dominata, opadanje urbaniteta, te civilizacijski i državni rascjep na istočni i zapadni dio Carstva koji je u podlozi različitih smjerova razvoja u daljnjoj povijesti.

Opis kolegija

Očekivani ishodi učenja na razini kolegija

1. Usvojiti terminologiju starovjekovne povijesti 2. Imenovati procese razvoja starovjekovne povijesti 3. Primijenjivati metodologiju istraživanja stare povijesti 4. Uspoređivati antičku povijesti i njenu povezanost s drugim klasičnim studijima (povijest umjetnosti, arheologija, klasična filologija, filozofija, rimsko pravo) 5. Napisati strukturirani rad o povijesti ranih civilizacija 6. Pridržavati se etičkih načela u radu

Literatura

Alternativa 1:

Povijest, sv. 1–5., Pirotello, 2007.; P. Lisičar, *Grci i Rimljani*, Zagreb, 1971.; A. B. Ranović, *Helenizam i njegova istorijska uloga*, Sarajevo, 1962.; *The Times atlas svjetske povijesti*, Ljubljana– Zagreb, 1986.

Obavezna

Alternativa 2:

Velika ilustrirana povijest svijeta, sv. 1–6., Opatija, 1974–79.; V. Zamarovsky, *Grčko čudo*, Zagreb, 1978.; N. A. Maškin, *Istorija starog Rima*, Beograd, 1987. (i dr. izdanja); *The Times atlas svjetske povijesti*, Ljubljana–Zagreb, 1986.

Dopunska

H. J. Nissen, *The Early History of the Ancient Near East 9.000–2.000 BC*, Chicago, 1988.; S. N. Kramer, *Historija počinje u Sumeru*, Zagreb 1966.; L. Woolley, *Počeci civilizacije, Historija čovječanstva*, sv. 1, knj. 2, Zagreb 1966.; J. Hawkes, *Prehistorija, Historija čovječanstva*, sv. 1, knj. 1, Zagreb, 1966.; P. Montet, *Egipat u doba Ramzesa*, Zagreb 1979.; G. Contenau, *Babilon i Asirija*, Zagreb 1979.; E. Heršak, *Drevne seobe*, Zagreb 2005.; I. Uranić, *Stari Egipat*, Zagreb 2004.; Struve – Kalistov (ur.), *Stara Grčka*, Sarajevo 1962.; A. Chamoux, *Grčka Civilizacija*, Beograd 1967.; *Velika ilustrirana povijest svijeta*, sv. 4–7., Opatija 1974–79.; R. Flaceliere, *Grčka u doba Perikla*, Zagreb 1979.; P. Grimal, *Rimska civilizacija*, Beograd 1968.; J. Carcopino, *Rim u razdoblju najvišeg uspona carstva*, Zagreb 1981.; M. Pallottino, *Etruščani*, Zagreb 2008.; *Biblijski atlas the Times*, Ljubljana 1990.

Način ispitivanja i ocjenjivanja**Polaze se DA****Isključivo kontinuirano praćenje nastave NE****Ulazi u prosjek DA****Preduvjeti za dobivanje potpisa i polaganje završnog ispita**

Redovito pohađanje nastave – prisutnost na najmanje 70% nastave prema studijskom programu i izvedbenom nastavnom planu;

Uredno izvršene seminarske obveze – predana i prihvaćena pisana verzija seminarskog rada.

Stjecanje minimalnog uspjeha od 35% tijekom nastave unutar zadanih nastavnih aktivnosti – kumulativno ostvareno na seminarskim obvezama i na dva kolokvija.

Način polaganja ispita

dovoljan (2) – 50–59%

dobar (3) – 60–79%

vrlo dobar (4) – 80–89%

izvrstan (5) – 90% i više

Način ocjenjivanja

a) **Nastavne aktivnosti** – 70% ocjene

1) seminarske obveze – 10%

2) 1. kolokvij – 30% (pismeno)

3) 2. kolokvij – 30% (pismeno)

b) **Pismeni ispit** (za one koji nisu zadovoljili na kolokviju)

c) **Završni ispit** – 30% ocjene

usmeni ispit – za prolaz je nužno točno odgovoriti na 50% postavljениh pitanja

Detaljan prikaz ocjenjivanja unutar Europskoga sustava za prijenos bodova

VRSTA AKTIVNOSTI	ECTS bodovi - koeficijent opterećenja studenata	UDIO OCJENE (%)
Pohađanje nastave	2.5	0
Seminarsko izlaganje	0.5	10
Kolokvij-međuispit	1.5	30
Kolokvij-međuispit	1.5	30
Ukupno tijekom nastave	6	70

Završni ispit	2	30
UKUPNO BODOVA (nastava+zav.ispit)	8	100

Datumi kolokvija:

Datumi ispitnih rokova:

IV. TJEDNI PLAN NASTAVE

Predavanja

#	Tema
1	Uvodno predavanje
2	Arheološke metode datiranja
3	Evolucija
4	Paleolitska ekonomija
5	Neolitik
6	Nastanak grada i teokratske države
7	Hamurabijev zakonik
8	Asirija
9	Počeci i problemi egiptologije
10	Dinastija 0 i Stara država
11	Egipatski urbanizam
12	Vjerska reforma Amenofisa IV.
13	26. dinastija
14	Dolina kraljeva
15	Minojska civilizacija
16	Mikenska civilizacija
17	Početak arhajskog perioda
18	Trojanski ciklus
19	Razvoj atenske demokracije
20	Sparta
21	Olimpijske igre
22	Helenizam
23	Počeci Rima
24	Institucije rimske Republike
25	Status osoba u rimskom pravu
26	Rimska vojska
27	Braća Grakho
28	Sukob optimata i populara

29	Principat
30	Kriza Carstva i Dioklecijanove reforme
<i>Seminari</i>	
#	Tema
1	Paleolitska umjetnost
2	Çatal Hüyük
3	Perzepolis
4	Pizistratova tiranija
5	Grčke kolonije na Crnom moru
6	Behistunski natpis
7	Epaminonda
8	Zoroastrizam
9	Grčka komedija
10	Stela jastrebova
11	Filip II.
12	Sumerski panteon
13	Otok Rodos u helenizmu
14	Gilgameš
15	Servijanske reforme
16	Karum Kaneš
17	Sukob staleža: patriciji i plebejci
18	Solomonovo kraljstvo
19	Rimski vjerski praznici
20	Feničani
21	Katilinina zavjera
22	Egipatska 4. dinastija
23	Antonije i Kleopatra
24	Egipatsko pismo
25	Ara pacis
26	Hatšepsut
27	Trajanovi vrtovi
28	Dolina Kraljeva
29	Konstantin Veliki